

Beleid Impactbeleggen Algemeen Pensioenfonds KLM

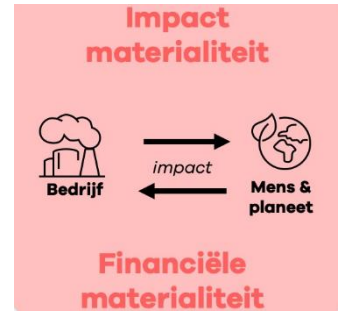
Inhoud

1. Definitie en kaders: wat is impactbeleggen?	2
2. Thema's en Sustainable Development Goals (SDG's)	5
3. Portefeuillesamenstelling	7
4. Impactbeleggingen in de huidige portefeuille	9
5. Impact meten en rapportage	11
6. Implementatie	12
Bronnen	13
Bijlage 1: Impact Investing Allocations, Activity & Performance (GIIN, 2023)	14
Bijlage 2: Overzicht toepassing thema's en SDG's pensioenfonds	16
Bijlage 3: Impact Fund Universe Report (Phenix Capital, 2024b)	17
Bijlage 4: SSA green bonds gelinkt aan de SDG's (Goldman Sachs, 2023)	18

1. Definitie en kaders: wat is impactbeleggen?

Impactbeleggen is een belangrijk instrument binnen Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (MVB). Impactbeleggen is **positive real-world impact** nastreven met een marktconform risico-rendementsprofiel. *Positive real-world impact* betekent een concrete positieve bijdrage leveren aan het oplossen van een duurzaamheidsprobleem in de samenleving en/of het milieu.

Het begrip dubbele materialiteit is hierbij van belang. De ene materialiteit is de impact van de samenleving en het milieu op de beleggingen (financiële materialiteit, outside-in). De andere materialiteit is de impact van de beleggingen op de samenleving en het milieu (impactmaterialiteit, inside-out). Impactbeleggen is gericht op een positieve impactmaterialiteit.

Figuur 1: Dubbele materialiteit.

Impactbeleggen past bij de MVB-visie van het pensioenfonds. Wij willen een positieve bijdrage leveren aan de samenleving, binnen de kaders van onze kerntaak, namelijk een goed pensioen realiseren. Dit staat beschreven in een van de investment beliefs:

- 4. *Het pensioenfonds heeft invloed op de maatschappij en milieu en vindt dat zij de verantwoordelijkheid draagt om bij te dragen aan een duurzame, leefbare wereld.*

Het overzicht in tabel 1 geeft het kapitaalspectrum weer. In ons MVB-beleid staat beschreven hoe wij invulling geven aan maatschappelijk verantwoord beleggen, inclusief *negative screening*, *ESG integration* en *impact driven*. Dit beleid betreft impactbeleggen (*financial-first*; groen kader), oftewel beleggen in meetbare oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen met een hoge positieve duurzaamheidsimpact en marktconform risico-rendementsprofiel.

APPROACH	TRADITIONAL INVESTMENTS	RESPONSIBLE INVESTMENTS			PHILANTHROPY
				IMPACT INVESTMENTS	
FOCUS	FINANCIAL ONLY	NEGATIVE SCREENING	ESG INTEGRATION	FINANCIAL-FIRST	IMPACT ONLY
FINANCIAL GOALS		Target competitive risk-adjusted financial returns		Accept low risk-adjusted returns	Accept partial/full capital loss
FEATURES		Manage ESG risks			
		Pursue ESG opportunities			
		Intentionality: delivering impact is central to underlying assets/investments			
IMP INTENTIONS		Impact investment is measured and reported			
	MAY OR DO CAUSE HARM	ACT TO AVOID HARM			
		BENEFIT ALL STAKEHOLDERS			
		CONTRIBUTE TO SOLUTIONS			

Tabel 2: Overzicht kapitaalspectrum (Phenix Capital, 2024a).

Impactbeleggen onderscheidt zich van traditioneel beleggen doordat er naast een financiële doelstelling ook een duurzaamheidsdoelstelling is geformuleerd. Er wordt gestuurd op het realiseren van meetbare positieve impact op een specifiek maatschappelijk en/of milieu doel conform The GIIN (The Global Impact Investing Network). Hierbij houden wij rekening met het *do no significant harm principle* conform de SFDR en EU taxonomie wet- en regelgeving. Dit betekent dat een impactbelegging met een positieve maatschappelijke en/of milieu impact geen negatieve impact op andere maatschappelijke en/of milieu aspecten mag hebben.

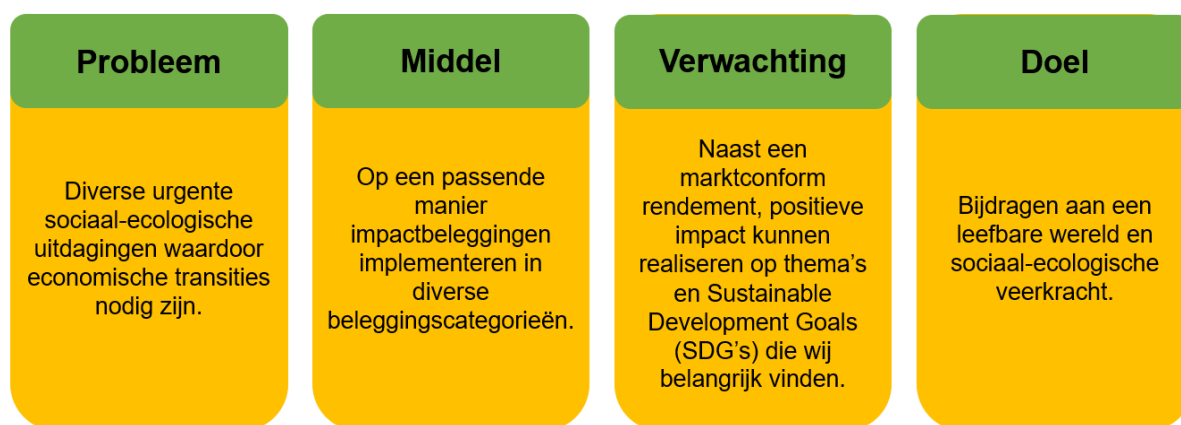
Algemeen Pensioenfonds KLM

Wij maken gebruik van de definitie van [The GIIN](#). Er zijn drie vereisten¹ cruciaal bij impactbeleggingen in lijn met de definitie van GIIN:

- **Intentionaliteit:** de intentie van de portefeuille moet blijken uit het hebben van een concrete doelstelling op de beoogde positieve (maatschappelijke en/of ecologische) impact.
- **Meetbaarheid:** de uitkomsten moeten duidelijk en meetbaar zijn zodat hierover gerapporteerd kan worden.
- **Financieel rendement:** de belegging heeft een marktconform risico-rendementsprofiel.

Intentionaliteit

Het aantonen van intentionaliteit is bij voorkeur vastgelegd in een *theory of change*. De *theory of change* is ontwikkeld door de Aspen Institute Roundtable on Community Change. Het is een methode waarbij vanuit een langetermijndoel in kaart wordt gebracht wat ervoor nodig is om dit te bereiken. Deze methode is onderdeel van het rapportageraamwerk van GIIN, genaamd IRIS+ (Impact Reporting & Investment Standards). Wij gebruiken de methode *theory of change* om vast te stellen hoe wij ons langetermijndoel willen bereiken:

Figuur 2: Toepassing *theory of change* op impactbeleggen (IRIS+, 2024).

Meetbaarheid

Metingen zijn cruciaal om de gemaakte impact concreet te maken, zonder resultaten is er geen sprake van impact. Ook is het van belang om helder te communiceren over de uitkomsten van impactbeleggingen aan de deelnemers van het pensioenfonds. Meer informatie hierover is te vinden in hoofdstuk 4.

Financieel rendement

Een *impact driven finance-first* aanpak betekent een marktconform risico-rendementsprofiel: de risico-rendementskarakteristieken van een impactbelegging moeten vergelijkbaar zijn aan de onderliggende beleggingscategorie. Dit kan geborgd worden door naast een impactdoelstelling een financiële doelstelling op te nemen in het mandaat van de externe vermogensbeheerder. De risico-rendementskarakteristieken worden case-by-case geanalyseerd in de investmentcases.

Indien er sprake is van impactbeleggingen met hoog impactpotentieel maar ook hogere financiële risico's, kan de voorkeur zijn om **blended finance** mogelijkheden te onderzoeken om de risico's te beperken en mitigeren. *Blended finance* is het gebruik van katalytisch kapitaal uit publieke of filantropische bronnen om de investeringen van de particuliere sector in duurzame ontwikkeling te vergroten (Convergence, 2024). Het gaat dus om een combinatie van privaat en publiek kapitaal,

¹ Een ander concept dat vaak in dit kader wordt genoemd is 'additionaliteit'. Dit betekent dat er door de impactbelegging een toename is van positieve maatschappelijke en/of milieu impact die niet zou hebben plaatsgevonden zonder de specifieke belegging. Additionaliteit is echter moeilijk aan te tonen, zeker in het geval van liquide beleggingen. Daarom wordt dit concept meegenomen waar mogelijk, maar is het geen vereiste. Dit is conform de GIIN definitie.

Algemeen Pensioenfonds KLM

waarbij de garantie van publieke beleggers zoals overheden en ontwikkelingsbanken ervoor zorgt dat de belegging voor private beleggers een marktconform risico-rendementsprofiel heeft.

Onze verwachting is dat er genoeg impactbeleggingsmogelijkheden zijn met een marktconform risico-rendementsprofiel. Dit geeft ook een grote meerderheid van institutionele beleggers (90%) aan in een GIIN vragenlijst. Daarnaast geeft 79% van alle respondenten aan dat het financiële rendement van impactbeleggingen voldoet aan hun verwachtingen of deze zelfs overtreft. Dit is voornamelijk het geval in de beleggingscategorie private equity (GIIN 2023, zie bijlage 1).

Bij een gelijke risico-rendementsverhouding kiezen wij voor de optie waarbij wij zoveel mogelijk positieve maatschappelijke en/of milieu impact kunnen maken.

2. Thema's en Sustainable Development Goals (SDG's)

Er zijn diverse economische transitie nodig voor duurzaamheidsproblemen zoals klimaatverandering, biodiversiteitsverlies, vervuiling en slechte werkomstandigheden. Impactbeleggen kan bijdragen aan duurzaamheidsoplossingen voor deze problemen, zoals hernieuwbare energie, circulariteit, duurzame bos- en landbouw en leefbaar loon. Dit beleid impactbeleggen heeft betrekking op de speerpunten van het pensioenfonds en de gerelateerde *Sustainable Development Goals* (SDG's)².

Voorkeuren deelnemers

De thema's en SDG's zijn mede geselecteerd op basis van deelnemersonderzoeken. Daarnaast is biodiversiteit een nieuw thema dat deelnemers belangrijk vinden. Biodiversiteit is het best vertegenwoordigd door SDG 14: leven in het water, en SDG 15: leven op het land. Dit thema wordt in de eerste plaats als een ESG-risico geduid en nemen we vooralsnog niet op in de impactthema's. In het laatste deelnemersonderzoek geeft een groot deel van de deelnemers (70%) ook aan het eens of zeer eens te zijn met de volgende stelling: *Als mijn pensioen door het verantwoord beleggen een klein beetje lager kan worden, vind ik het toch nog steeds belangrijk dat mijn pensioenfonds hier rekening mee houdt*. Deze resultaten nemen wij mee in het verder ontwikkelen van ons MVB-beleid en beleid impactbeleggen.

Wij hebben de gekozen [SDG's](#) doorvertaald naar de hoofdthema's klimaat, milieu en sociale aspecten. Hierbij het overzicht van de gekozen thema's en SDG's:

Thema's pensioenfonds	SDG's
Klimaat en milieu	Klimaat <ul style="list-style-type: none"> • SDG 7: betaalbare en duurzame energie • SDG 13: klimaatactie Milieu <ul style="list-style-type: none"> • SDG 9: industrialisatie, innovatie en infrastructuur • SDG 12: verantwoorde consumptie en productie
Sociale aspecten	SDG 8: waardig werk en economische groei SDG 9: industrialisatie, innovatie en infrastructuur

Tabel 2: Overzicht thema's en SDG's pensioenfonds.

Klimaat, CO₂-neutraliteit en biodiversiteit

Het thema klimaat is als speerpunt benoemd en de klimaatambitie is een CO₂-neutrale beleggingsportefeuille in 2050. Hiervoor stellen wij onder andere een klimaatrisicobeleid op. Om CO₂-neutraliteit te bereiken, implementeren wij klimaatbenchmarks die de CO₂-uitstoot gerelateerd aan onze portefeuilles jaarlijks verlagen. Dit valt niet onder impactbeleggen maar onder ESG-integratie omdat klimaatrisico's in de beleggingsportefeuilles worden gemitigeerd (outside-in).

Daarnaast is het ook nodig om de resterende CO₂-uitstoot gerelateerd aan de beleggingsportefeuille te compenseren om CO₂-neutraliteit te bereiken in 2050. Dit is mogelijk via impactbeleggingen in activiteiten die koolstof vastleggen. Koolstofvastlegging is het proces waarbij CO₂ wordt opgeslagen in een koolstofkringloop. Dit gebeurt op natuurlijke wijze maar kan ook op kunstmatige wijze toegepast worden. Voorbeelden zijn beleggingen in:

- *nature based solutions* zoals duurzame bosbouw en landbouw. Naast het opslaan van CO₂ draagt dit ook bij aan behoud van biodiversiteit.
- *carbon sequestration technologies* echter deze zijn nog niet bewezen en schaalbaar, en daarom nog niet belegbaar.

² SDG's zijn duurzaamheidsdoelen voor 2030 en vormen een wereldwijd geaccepteerd holistisch duurzaamheidskader van de VN: [Dit zijn de Sustainable Development Goals - SDG Nederland](#)

Algemeen Pensioenfonds KLM

Overzicht toepassing thema's en SDG's

In bijlage 2 staat weergegeven hoe de gekozen thema's en SDG's kunnen bijdragen aan positieve duurzaamheidsimpact (contributie), voorbeelden van gerelateerde impactbeleggingen, voorbeelden van gerelateerde *Key Performance Indicators* (KPI's) en passende beleggingscategorieën. Op de volgende pagina staan voorbeeld KPI's gerelateerd aan de gekozen thema's. Dit overzicht is van toepassing op alle beleggingscategorieën.

Thema's pensioenfonds	Impactraamwerk: voorbeeld KPI's
Klimaat en milieu	<ul style="list-style-type: none">• elektriciteit uit hernieuwbare bronnen• verminderde afval, water- en luchtvervuiling• m2 herstelde natuur
Sociale aspecten	<ul style="list-style-type: none">• aantal leningen of geholpen individuen• aantal gecreëerde banen• aantal betaalbare huizen

Tabel 3: Overzicht voorbeeld KPI's gerelateerd aan thema's pensioenfonds.

3. Portefeuillesamenstelling

Met de beleidscyclus van het pensioenfonds wordt periodiek middels een ALM-studie een strategische asset allocatie vormgegeven. Vervolgens kijken wij daarbinnen wat voor mogelijkheden er qua impact zijn. Dit doen we onder andere aan de hand van investmentcases die gepland zijn volgens de meerjarenplanning. Ook kan er zich ad-hoc de mogelijkheid voordoen om aandacht te besteden aan een passende impactoplossing.

De belegbare markt voor impactbeleggen is de afgelopen jaren sterk gegroeid en nu ongeveer 600 miljard USD. De grootste beleggingscategorieën voor impactbeleggen zijn private equity (48%), real assets (22%) en private debt (13%) (Phenix Capital, 2024b). Het impactuniversum voor liquide beleggingen is beperkt tot green bonds en specifieke aandelen, wel is green bonds een sterk groeiende beleggingscategorie. Zie bijlage 3 voor meer informatie over het impactuniversum.

Voor het onderzoeken van de implementatiemogelijkheden van impactbeleggen is het van belang om onderscheid te maken tussen liquide en illiquide beleggingscategorieën en verschillen in regio's.

Liquide/illiquide beleggingscategorieën

Wij definiëren twee soorten impact: hoog en laag. Bij illiquide beleggingscategorieën zijn over het algemeen meer mogelijkheden voor positieve duurzaamheidsbijdragen en nieuwe oplossingen (**hoge impact**) die gepaard kunnen gaan met hogere beleggingsrisico's. Dat illiquide beleggingen over het algemeen hoge impact hebben heeft te maken met additionaliteit, ofwel een toename van positieve maatschappelijke en/of milieu impact door de specifieke belegging die anders niet zou hebben plaatsgevonden. Ook hebben managers bij illiquide beleggingen meer directe invloed op de duurzaamheidsimpact van de beleggingen. Om deze hogere impact te bereiken moet voldaan worden aan *do good én do no significant harm*.

Bij liquide beleggingscategorieën is vaker sprake van **lage impact**, zoals green bonds. Hierbij is de kans namelijk groter dat er voldoende andere geïnteresseerde beleggers zijn, waardoor er weinig tot geen additionaliteit is. Wel hebben impactbeleggingen binnen liquide categorieën doorgaans een aanzienlijk grotere omvang.

Regio's

Veel SDG's zijn deels gericht op ontwikkelingslanden, hier is dus veel impactpotentieel. Denk bijvoorbeeld aan maatschappelijke basisbehoeftes zoals geen armoede, goede gezondheid, waardig werk en schoon water. Maar in opkomende markten zijn over het algemeen ook meer beleggingsrisico's, bijvoorbeeld door de valuta's, instabiele instituties en geopolitiek. *Blended finance* kan een belangrijke rol spelen om dit soort risico's te mitigeren terwijl het financieel rendement aantrekkelijk blijft. Ons streven is om op termijn zowel in opkomende markten als ontwikkelde markten impactbeleggingen te realiseren. Hierbij hebben wij aandacht voor het sterke impactpotentieel in opkomende markten, maar ook voor mogelijke lokale impact (Nederland) omdat dit relevant is voor de deelnemers van het pensioenfonds. Zo kunnen wij concrete voorbeelden van impactbeleggen in de directe omgeving van de deelnemers realiseren en de deelnemers meer betrekken bij hun pensioenbeleggingen.

Algemeen Pensioenfonds KLM

Zie hieronder een samenvatting van de belangrijkste verschillen:

Liquide/illiquide beleggingscategorieën

Liquide beleggingscategorieën	Illiquide beleggingscategorieën
<ul style="list-style-type: none">• Vooral lage impact• Minder beleggingsrisico's• Lagere kosten• Wereldwijd, voornamelijk in ontwikkelde markten• Grotere omvang	<ul style="list-style-type: none">• Vooral hoge impact• Meer beleggingsrisico's• Hogere kosten• Wereldwijd, focus mogelijk op opkomende markten en/of lokaal (Nederland)• Kleinere omvang• Groter belegbaar impactuniversum (meer dan 60%)

Regio's

Ontwikkelde markten	Opkomende markten
<ul style="list-style-type: none">• Impactpotentieel op de SDG's• Lokale impact (Nederland)• Aantrekkelijke kansen: innovatie in technologieën en schaalbare business modellen• Beleggingsrisico's, lagere risico's m.b.t. regio's• Meer focus op milieu (vooral Europa), Verenigde Staten meer sociaal	<ul style="list-style-type: none">• Sterke impactpotentieel op de SDG's• Meer beleggingsrisico's• Meer focus op sociaal (bijv. microfinance) maar ook milieumogelijkheden (bijv. hernieuwbare energie)• Meer aandacht nodig voor potentiële reputatierisico's

Tabel 4: Overzicht verschillen tussen liquide/illiquide categorieën en ontwikkelde/opkomende markten.

Invulling per beleggingscategorie

Per beleggingscategorie zullen wij onderzoeken wat de impactmogelijkheden zijn en een afweging maken tussen de volgende criteria (niet limitatief):

1. Risico-rendement en kosten
2. Thema's/SDG's
3. Impactpotentieel (hoog/laag)
4. Impactrisico's
5. Universum en regio's
6. Track record
7. Bestuurlijke aandacht
8. Overig beleid pensioenfonds (liquiditeit, diversificatie, minimale allocatie etc.)
9. Uitvoerbaarheid (incl. het nieuwe pensioenstelsel)

Recente ontwikkelingen in de beleggingsindustrie en bij collega-pensioenfonds worden hierbij meegenomen.

Impactbeleggen in het nieuwe pensioenstelsel

Met behulp van een transitieplan zal het pensioenfonds op 1 januari 2026 overgaan op de nieuwe pensioenregeling. Impactbeleggen past goed in het nieuwe pensioenstelsel. Net als onder het Financieel Toetsingskader (FTK) gaat impactbeleggen niet ten koste van risico-rendement. Veel impactbeleggingen hebben wel een lagere liquiditeit, hier moet rekening mee gehouden worden bij het toevoegen van nieuwe impactbeleggingen.

Algemeen Pensioenfonds KLM

4. Impactbeleggingen in de huidige portefeuille

Hieronder een overzicht van de huidige invulling van impactbeleggingen gelinkt aan de gekozen SDG's. Green bonds en infrastructuur zijn voornamelijk gelinkt aan SDG 7, 9 en 13. Zie ook bijlage 4 voor de specifieke SDG's inclusief percentages gelinkt aan de SSA green bonds portefeuille.

Wel/geen impact	Huidige invulling SDG's impactbeleggingen
Impactbeleggingen: green bonds en infrastructuur	<ul style="list-style-type: none"> • SDG 7: betaalbare en duurzame energie • SDG 9: industrialisatie, innovatie en infrastructuur • SDG 13: klimaatactie •
Nog geen/weinig impact	<ul style="list-style-type: none"> • SDG 8: waardig werk en economische groei • SDG 12: verantwoorde consumptie en productie

Tabel 5: Overzicht huidige invulling Pensioenfonds Algemeen impactbeleggingen per thema.

Pensioenfondsen beleggen gemiddeld 4% tot 6% van de beleggingsportefeuille in impact (IPE, 2023). Hierbij een overzicht van onze invulling van impactbeleggen per beleggingscategorie:

Beleggingscategorie		Strategische allocatie	Huidige impact-allocatie	Invulling impactstrategie	Impact-potentieel
Vastrentende waarden	SSA green bonds	10%	10%	SSA green bonds	
	Eurozone staatsobligaties 15+ AAA-AA	10%	0%		Laag
	Nederlandse woninghypotheken	12,50%	0%		
	Europese bedrijfsobligaties	2,50%	2,50%	Corporate green bonds	
	Wereldwijde high yield obligaties	3%	0%		Laag
	Wereldwijde leveraged loans	3%	0%		
	EMD hard currency	6%	0%		
	Private debt	3%	3%	Divers (op basis van thema's)	
Aandelen	Wereldwijd large & mid cap	15,75%	0%		Laag
	Wereldwijd small cap	4,375%	0%		
	Wereldwijd low vol	7%	0%		
	Opkomende markten	4,375%	0%		
	Private equity	3,50%	0%		Hoog
Real assets	Europa privaat vastgoed	4%	0%		Hoog
	Noord-Amerika privaat vastgoed	3%	0%		
	Azië-Pacific privaat vastgoed	3%	0%		
	Wereldwijd publiek vastgoed	3%	0%		Laag
	Private infrastructuur	2%	1%	Hernieuwbare energie	
Totaal		100%	12,50%: lage impact/green bonds 4%: hoge impact		

Tabel 6: Overzicht invulling impactbeleggingen per beleggingscategorie.

Algemeen Pensioenfonds KLM

Om invulling te geven aan impactbeleggen per beleggingscategorie wordt er een afweging gemaakt tussen de volgende karakteristieken in de investmentcases. De tabel is ingevuld met de voorbeelden SSA en corporate green bonds, private debt en infrastructuur:

Criteria per beleggingscategorie	SSA green bonds	Corporate green bonds	Private debt	Infrastructuur
Risico-rendement en kosten	Marktconform	Marktconform	Marktconform	Marktconform
Thema's/SDG's	Klimaat en milieu (7, 13, 9)	Klimaat en milieu (7, 13, 9)	Divers	Klimaat en milieu (7, 13, 9, 12)
Impactpotentieel (hoog/laag)	Laag	Laag	Hoog	Hoog
Impactrisico's	Laag	Laag	Laag	Hoog
Universum en regio's	Beperkt aanbod (passende) managers	Ruim aanbod managers	Beperkt aanbod (passende) managers	Beperkt aanbod (passende) managers
Track record	Goed	Goed	Goed	Goed
Bestuurlijke aandacht	Laag	Laag	Gemiddeld	Gemiddeld
Overig beleid pensioenfonds	Passend	Passend	Passend	Passend
Uitvoerbaarheid	Passend	Passend	Passend	Passend

Tabel 7: Huidige criteria in afweging invulling impactbeleggen per beleggingscategorie.

5. Impact meten en rapportage

Zonder het meten van impact is er geen sprake van impact, daarom is dit naast intentionaliteit en financieel rendement een vereiste. Aandachtspunten bij impactbeleggen zijn onzekerheden omtrent impactdata en rendement omdat datamethodieken vaak nog in ontwikkeling zijn en impactfondsen vaak nog geen trackrecord hebben. Daarom is het belangrijk om duidelijke KPI's te formuleren, waarmee wij kunnen aantonen dat wij **positive real-world impact** realiseren.

Hierbij kunnen wij gebruik maken van raamwerken zoals de EU taxonomie. De EU taxonomie is een classificatieraamwerk om te bepalen of een economische activiteit duurzaam is.

Onze eisen aan externe vermogensbeheerders op het gebied van impactbeleggen zijn:

- Een *theory of change* geformuleerd om intentionaliteit aan te tonen.
- Duidelijke KPI's en rendementsverwachtingen.
- Uitgebreide due diligence om impactwashing risico's te mitigeren.
- Het gebruik van een algemeen geaccepteerd impact rapportageraamwerk, zoals IRIS+ (GIIN), Impact Management Project, Operating Principles for Impact Management of SFDR³
- Impactrapportages met meetbare resultaten.
- Indien van toepassing, minimaal een SFDR artikel 8 classificatie, maar liever een SFDR artikel 9 classificatie.
- Waar mogelijk de vergoeding voor externe vermogensbeheerders koppelen aan gerealiseerde duurzaamheidsimpact, bijvoorbeeld de *social carried impact* voor sommige private equity impactbeleggingen waar de vergoeding is gekoppeld aan de duurzaamheidsuitkomsten.

Per beleggingscategorie kunnen aanvullende eisen gelden.

Tijdens de vergaderingen van de Commissie Beleggingzaken en het bestuur bespreken wij de ontwikkelingen van de impactbeleggingen. Wij zullen op de website en in de jaarverslagen communiceren over de voortgang in de implementatie van impactbeleggingen, per beleggingscategorie en op totaalportefeuilleniveau. Minimaal jaarlijks zullen wij het beleid impactbeleggen herzien.

³ SFDR: Sustainable Finance Disclosure Requirement is een EU verordening betreffende informatieverstrekking over duurzaamheid in de financiële sector.

6. Implementatie

Het pensioenfonds realiseert positieve duurzaamheidsimpact met green bonds, infrastructuur en private debt (gefaseerde commitments). Deze positieve duurzaamheidsimpact is voornamelijk gerelateerd aan milieu, namelijk SDG 7, 13 en 9 en deels ook aan SDG 12.

Het stappenplan is als volgt:

1. Het pensioenfonds zal eerst impactbeleggingen realiseren in de bestaande beleggingsportefeuille door impactmogelijkheden mee te nemen in de investmentcases.

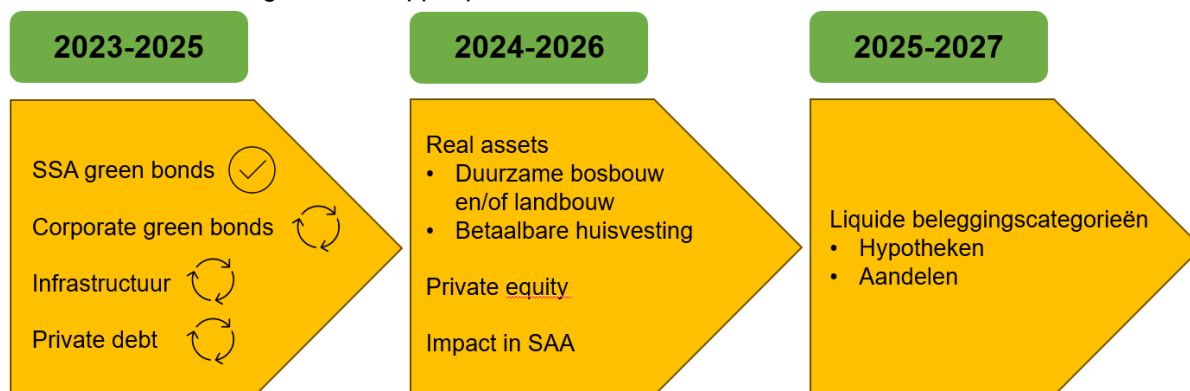
2. Blue Sky Group adviseert om real assets en private equity als volgende aandachtspunten binnen impactbeleggen te onderzoeken. Deze illiquide beleggingscategorieën hebben een aanzienlijk universum, hoog impactpotentieel, een lang track record en sluiten goed aan bij de gekozen thema's/SDG's van het pensioenfonds. Zo kan duurzame bosbouw en/of landbouw, onderdeel van real assets, bijdragen aan het thema milieu (biodiversiteit en klimaat: net zero ambitie), betaalbare huisvesting aan het thema sociale aspecten en private equity aan sociale en milieu thema's.

3. Daarnaast zal het pensioenfonds in de komende jaren onderzoeken of categorieën waar veel impact mogelijk is een groter gewicht in de strategische asset allocatie (SAA) kunnen krijgen binnen de randvoorwaarde van ALM en marktconform risico-rendement.

Hierbij kunnen mogelijkheden voor *blended finance* meegenomen worden, wat risico's vermindert en rendement verhoogd voor commerciële partijen door samenwerking met publieke of filantropische bronnen. Ook kan de keuze gemaakt worden om te focussen op lokale impact (Nederland) en/of opkomende markten. Dit zal onderdeel worden van de investmentcases door per beleggingscategorie een specifieke *theory of change* op te stellen om de intentie van de duurzaamheidsimpact vast te stellen.

4. Daarna kunnen ook impactmogelijkheden binnen liquide beleggingscategorieën verder onderzocht worden, zoals hypotheek en aandelen. Deze kunnen later onderzocht worden omdat de impactmarkten hiervoor nog in ontwikkeling zijn. Ook zal Blue Sky Group onderzoeken of de green bonds beleggingen nog kunnen worden uitgebreid.

Zie hieronder het voorgestelde stappenplan:

Figuur 3: Stappenplan impactbeleggen.

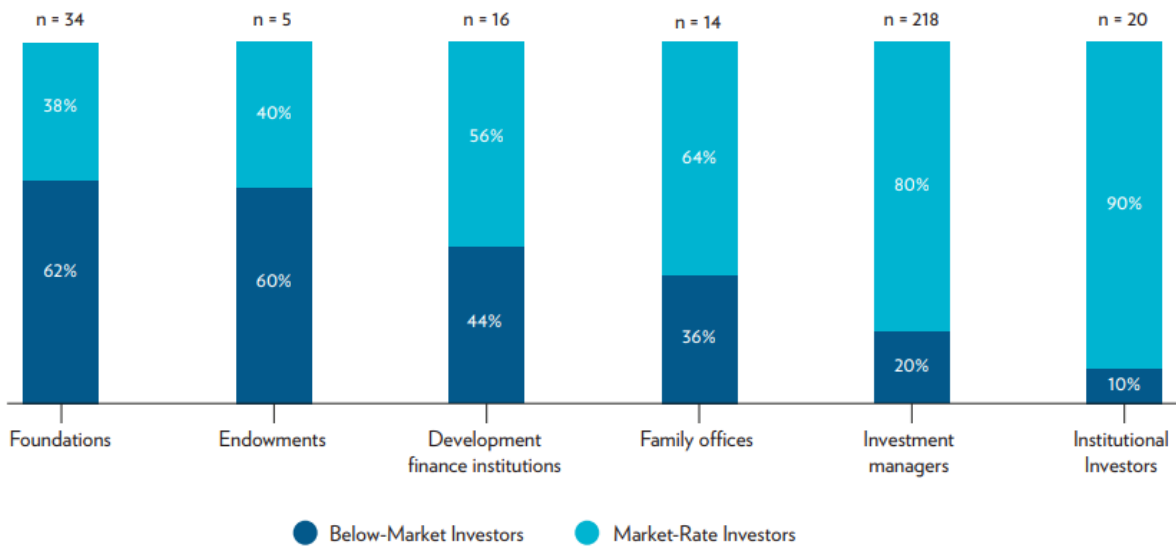
Bronnen

- Convergence - The Global Network for Blended Finance. (2024). Homepagina. [Convergence - The Global Network for Blended Finance](#)
- GIIN. (2023). 2023 GIINSIGHT: Impact investing allocations, activity & performance. [2023 GIINSights | The GIIN](#)
- GIIN. (2024). Homepagina. [The GIIN](#)
- Goldman Sachs. (2023). UN Sustainable Development Goals. Q4 2023 Review: Euro Green Bond Strategy.
- IPE. (2023). Impact Investors Guide May 2023. [Guide 2023 | Impact Investor \(impact-investor.com\)](#)
- IRIS+. (2024). Theory of Change. [Theory of Change | IRIS+ System \(thegiin.org\)](#)
- Phenix Capital. (2024a). Impact Investing, what is it? [Impact, Investing what it is? \(phenixcapitalgroup.com\)](#)
- Phenix Capital. (2024b). Impact Fund Universe Report 2024. [Impact Fund Universe - Impact Report - January 2024 \(phenixcapitalgroup.com\)](#)
- SDG's. (2024). Homepagina. [Home - SDG Nederland](#)

Bijlage 1: Impact Investing Allocations, Activity & Performance (GIIN, 2023)

- 90% van de institutionele beleggers geeft aan dat zij een marktconform rendement nastreeft.

FIGURE 11: Target financial returns by organization type

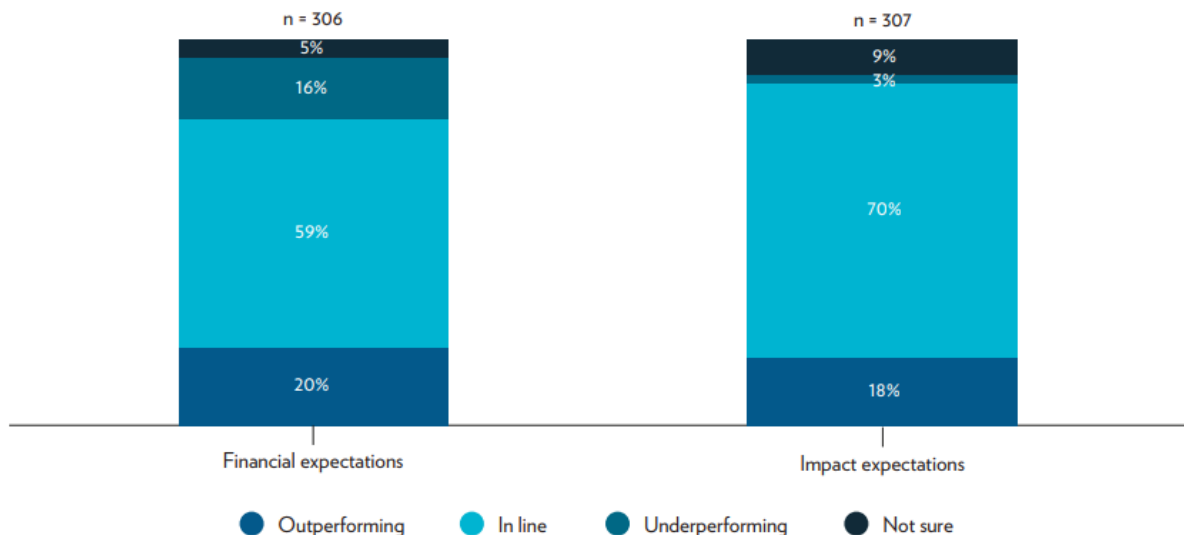

Note: Excludes one organization that did not disclose their target financial returns. 'Institutional investors' includes banks, pension funds, insurance companies, corporations, sovereign wealth funds and diversified financial institutions.

Source: Global Impact Investing Network (GIIN), 2023 GIINsight: Impact Investing Allocations, Activity & Performance

- 79% van alle respondenten geeft aan dat het financiële rendement van impactbeleggingen voldoet aan hun verwachtingen of deze zelfs overtreft.

FIGURE 12: Financial and impact performance relative to expectations

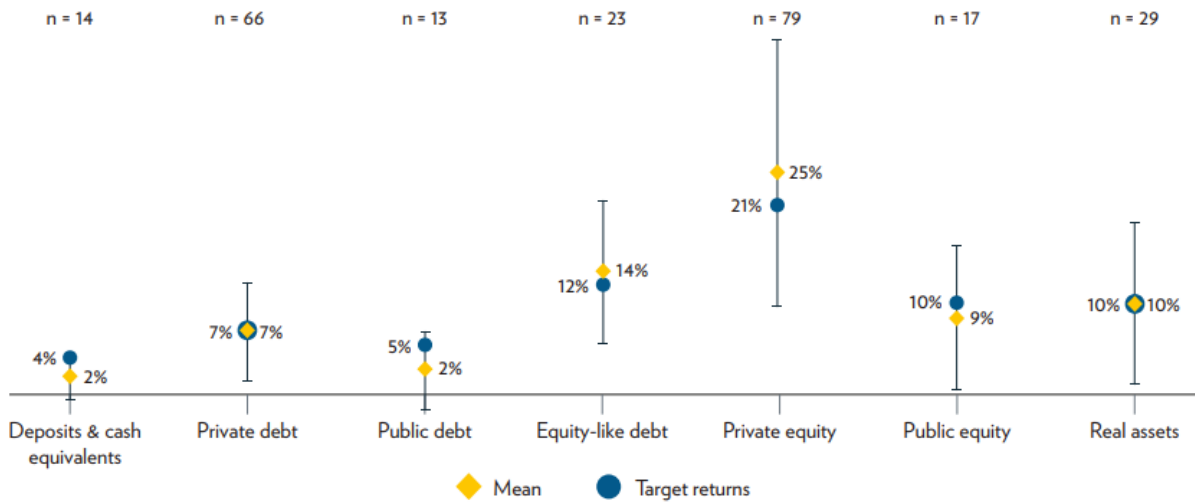
Note: Excludes two organizations that did not share financial performance relative to expectations and one organization that did not disclose impact performance relative to expectations.

Source: Global Impact Investing Network (GIIN), 2023 GIINsight: Impact Investing Allocations, Activity & Performance

Algemeen Pensioenfonds KLM

- Voor een periode van 3 jaar is in de beleggingscategorie private equity gemiddeld een hoger financieel rendement behaald (25%) dan het doelrendement voor deze categorie (21%).

FIGURE 13: Target and realized gross financial returns over a three-year period for market-rate investors, by asset class

Note: Error bars show the 10th to 90th percentile. Returns show actual realized returns for each asset class over a three-year period.

Source: Global Impact Investing Network (GIIN), 2023 GIINsight: Impact Investing Allocations, Activity & Performance

Bijlage 2: Overzicht toepassing thema's en SDG's pensioenfonds

Thema's/SDG's	Contributie	Voorbeelden: belegbare thema's	Impactraamwerk: voorbeeld KPI's	Passende beleggings- categorieën
Klimaat en schone energie 	- Bijdragen aan een leefbare wereld door klimaatmitigatie en klimaatadaptatie .	<ul style="list-style-type: none"> - Hernieuwbare energie - Energie-efficiënte - Energie infrastructuur - Elektrificatie transport - Klimaatadaptatie - Green bonds 	<ul style="list-style-type: none"> - Verminderde of vermeden CO₂-uitstoot - Elektriciteit uit hernieuwbare bronnen - Aantal overstromingsbestendige gebouwen 	<ul style="list-style-type: none"> - Green bonds - Infrastructuur - Bosbouw en landbouw (real assets) - Vastgoed
Verantwoorde consumptie en productie 	- Stimuleren van recycling en duurzame consumptie. - Streven naar circulariteit .	<ul style="list-style-type: none"> - Circulaire economie en recycling - Duurzaam afval- en waterbeheer - Duurzame en ethische producten en diensten - Duurzame toeleveringsketens - Preventie en vermindering van vervuiling 	<ul style="list-style-type: none"> - Verminderde voedselverspilling, afval, en water- en luchtvervuiling - Hoeveelheid duurzaam geproduceerd of gerecycled materiaal 	<ul style="list-style-type: none"> - Private debt - Private equity - Green bonds
Industrie, innovatie en infrastructuur 	- Zoeken naar kansen en duurzame oplossingen in de reële economie.	<ul style="list-style-type: none"> - Betaalbare, duurzame woningen - Innovatie in industriële processen en infrastructuur - Schone technologieën - Hulpbronnefficiëntie - Fintech en ICT diensten 	<ul style="list-style-type: none"> - Energie intensiteit kWh per m² - CO₂-intensiteit kWh per m² - Aantal betaalbare huizen - R&D uitgave in lijn met de SDG's 	<ul style="list-style-type: none"> - Private debt - Private equity - Green bonds - Infrastructuur - Vastgoed
Eerlijk werk en economische groei 	- Promoten van eerlijk werk met eerlijke beloningen en oog voor diversiteit.	<ul style="list-style-type: none"> - Microfinanciering - Social bonds 	<ul style="list-style-type: none"> - Aantal leningen of geholpen individuen - Aantal gecreëerde banen 	<ul style="list-style-type: none"> - Private debt - Private equity
Biodiversiteit 	- Duurzaam beheer van ecosystemen door beperking van biodiversiteitsverlies .	<ul style="list-style-type: none"> - Duurzame visserij, land- en bosbouw 	<ul style="list-style-type: none"> - m² herstelde natuur - Aantal soorten (<i>Mean Species Abundance of Potentially Disappeared Fraction of Species</i>) 	<ul style="list-style-type: none"> - Bosbouw en landbouw (real assets) - Green en blue bonds

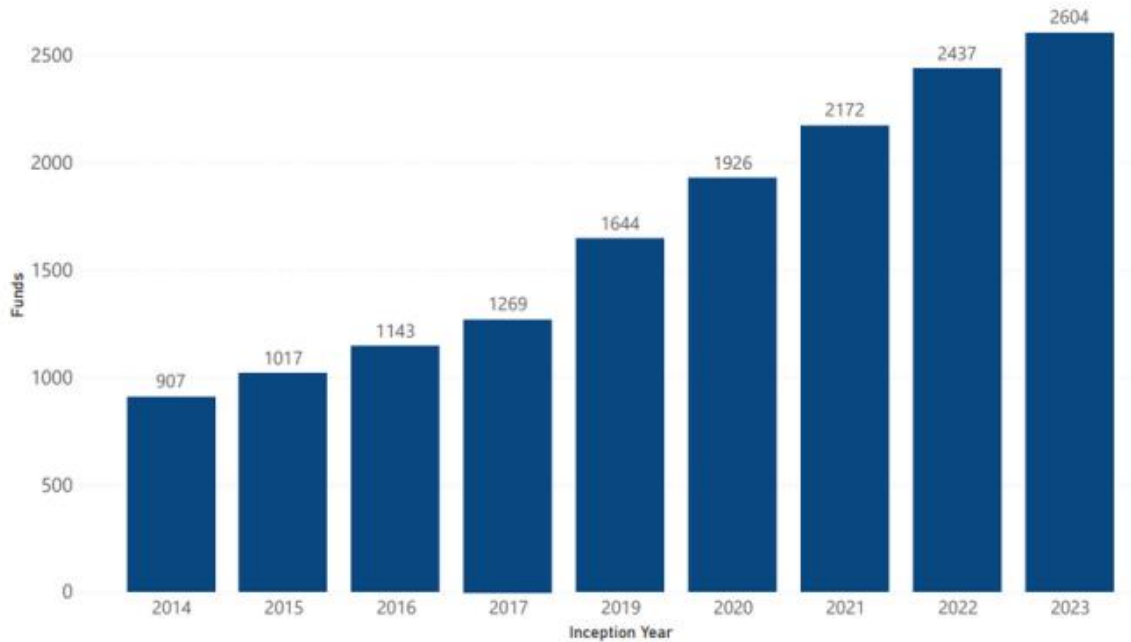
Bijlage 3: Impact Fund Universe Report (Phenix Capital, 2024b)

- Het impactuniversum is in het laatste decennium bijna verdrievoudigd.
- De grootste beleggingscategorieën voor impactbeleggen zijn private equity (48%), real assets (22%) en private debt (13%).

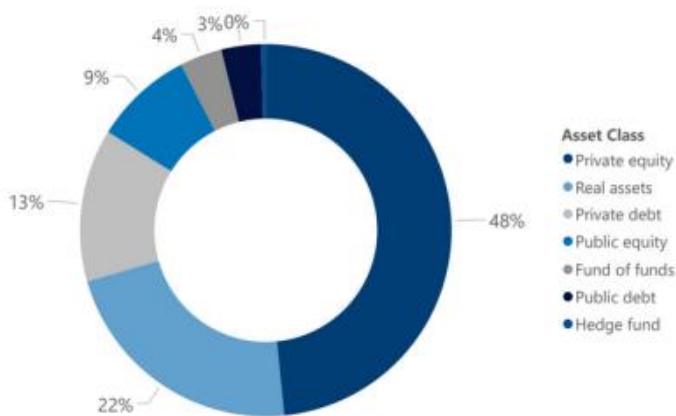

OVERVIEW OF IMPACT FUNDS

Cumulative number of impact funds added to the Impact Database, including new launches by year

Distribution of impact fund strategies by asset class*

Given the longer-term nature of private market strategies, it is not surprising that at 48%, the same percentage as last year, private equity funds continue to be the most prominent asset class in the Phenix Impact Database.

Funds investing in real assets make up 22% of the database, while private debt funds make up 13% of the total number of impact funds. Compared to the 2023 report, public equity impact funds now make up 9% of assets compared to 8%.

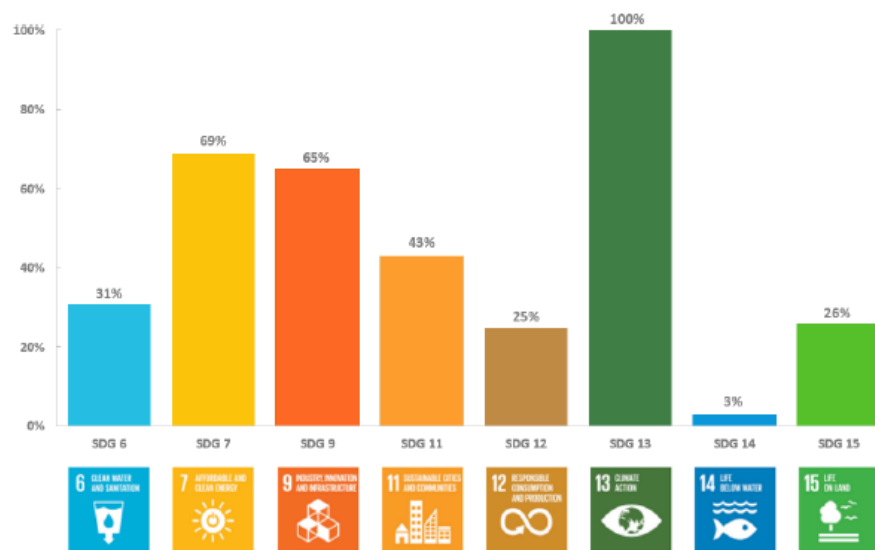
Funds are assigned to the asset class that best explains the strategy

Bijlage 4: SSA green bonds gelinkt aan de SDG's (Goldman Sachs, 2023)

- Alle SSA green bonds zijn gelinkt aan SDG 13: klimaatactie (100%).
- Verder zijn holdings in deze beleggingsportefeuille gelinkt aan:
 - SDG 7: betaalbare en duurzame energie (69%)
 - SDG 9: industrie, innovatie en infrastructuur (65%)
 - SDG 11: duurzame steden en gemeenschappen (43%)
 - SDG 6: schoon water en sanitair (31%)
 - SDG 15: leven op het land (26%)
 - SDG 12: verantwoorde consumptie en productie (25%)
 - SDG 14: leven in het water (3%)

UN Sustainable Development Goals

We Tag Each Holding to the UN SDGs

Source: Goldman Sachs, as per end December 2023
Portfolio positions can have exposure to multiple SDG themes
The information contained on this page does not reflect binding characteristics of the portfolio for the purposes of the EU Sustainable Finance Disclosure Regulation ("SFDR").